

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 luna fl.

Număr de Duminică pe
an fl. 2.--

Număr de Duminică pe 1/4 de an
fl. 1.--

Număr de Duminică pe 1/2 de an
fl. 2.--

TRIBUNA POPORULUI

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 luna fl.

Număr de Duminică pe
an fl. 2.--

Număr de Duminică pe 1/4 de an
fl. 1.--

Număr de Duminică pe 1/2 de an
fl. 2.--

Anul III.

Număr de Duminică

Nr. 45

„Neamțul“ ori „Ungurul“?

Feciorii nostri, cari au servit ori servesc în armata comună sau împărătească, știu ce înseamnă cuvântul „hier“, ear' cei dela honvezime știu ce înseamnă „jelen“ în aplicatie, căci din privirea limbei materne amândouă aceste cuvinte sunt deopotrivă străine pentru dinșii.

Foile ungurești însă au svonit, că un rezervist român cu privilegiul controlului în cetatea Aradului ar fi răpus „jelen“ în loc de „hier“, — voind să dovedească din înțeleptărea aceasta, dacă ea ar fi adevărată, cât de mare era dragostea Românilor pentru vorba ungurească și cât de mare ura lui împotriva vorbelor nemțești.

Și fiindcă feciorul nostru n'a răspuns „hier“, după cum poruncește regulamentul ostășesc, el a fost închis, și în închisoare, nu se știe, s'a omorât el însuși, ori mână străină l'a sugrumat, destul că foile ungurești l'au vestit că a murit pentru limba ungurească ca un martir.

Adevărul curat este, că feciorul nostru a răspuns capitanului sau cu vorbele românești: „Porunciți, Domnie Căpitan!“ Totuși gazetele ungurești vestesc, că pentru limba ungurească a suferit închisoare și moarte.

În afacerea aceasta vestitul deputat kossuth-ist, Barabás Béla din Arad, a și interpellat în Dietă pe ministrul, zicând că feciorul român a fost jertfa schingiuirilor ce le-a suferit pentru limba ungurească.

Astfel dl Barabás se face avocatul Românului, nerugut de nime și fără plată, desi altfel, d sa numai pentru plată bună primește procese de la Români.

De unde atâta durere și interesare pentru un Român?

Cine cunoaște însă firea șovinistilor unguri va înțelege îndată, că este o apucătură la mijloc pentru a ajunge la ura contra Neamțului, ca și cum ar vrea să zică:

„Vedeți, voi, Români, cari vă plângeți în potrița Ungurilor, ce face Neamțul cu feciorii voștri, cum îi bagă la închisoare și îi chină până la moarte pentru „hier“.“

Și de altă parte ca să sparie pe Neamț, vrea-oare cum să-i spună și lui:

„Vezi, Neamțule, cât de bine ocârmuim noi Ungurii țeara aceasta; cât de tare urăsc naționalitățile vorbaneștească și cât de mult sunt îndrăgite în cea ungurească, încât un fecior român mai bueros a primit să fie pus la închisoare și să moară chiar pentru „jelen“ decât să răspundă „hier.“

Care, v' să zică, Ungurul ar vrea să ne folosească de ciuhă în

contra Neamțului și de unealtă pentru scopurile sale. A trecut însă de mult vremea ca să ne mai poată îmbăta cineva cu apă rece. Poporul român s'a deșteptat, și el știe acum să facă deosebire între stăpânirea ungurească și cea dinainte a Neamțului.

La armata împărătească feciorii nostri se pedopsesc, cu adevărat, dacă nu răspund „hier“ când sunt chemați, dar' la honvezime sunt ei oare mai cu blândețe tractați? Li-se îngăduiește acolo să grăiască ei în limba mamei lor? Nu, ei de o mie de ori sunt mai asupriți pentru limba lor maternă. Dar gazetele ungurești tac despre schingiuirile ce le sufer feciorii naționalităților la honvezime, pentru că siluirea limbei ungurești este o datorință „patriotică“, zice Ungurii.

De aceea feciorii nostri de o mie de ori slugesc mai bucurosi la armata împărătească decât la honvezii. Ei se simt chiar vătămăți în mândria lor, dacă nu-i înrolează ca câțane împărătești, ei ca honvezii, căci „Neamțul cinstește limba românească, ear' Ungurul o bajocorește; la regimentele împărătești alcătuite din feciori români, limba românească este limba regimentului, ear' la honvezii în tot locul cea ungurească“, așa vorbesc feciorii nostri de la sate. Dacă domni unguri simțesc durere pentru nedreptățirea și asupririle feciorilor români în armata împărătească, de ce nu caută ei ca dreptate să i-se facă Românilor în țeară, unde singuri sunt stăpâni? De ce au scos ei limba românească din toate direcțiile țării și au pus pretutindenea slujbași unguri, cari, neștiind limba poporului, își bat numai joc de el, și pe bietul Român, care alceargă după dreptate la dânsii, îl ocărăsc, zicându-i să meargă în Țeara-Românească, dacă nu știe ungurește!

Este învederat, că poporul român nu poate avea tragere de inimă și dragoste pentru stăpânirea ungurească. Are însă și el un bold firesc, ca și Ungurul, pentru a-și păstra și asigura viața și ființa sa națională. Boldul nostru firesc ne împinge la însoțire cu cel mai tare și nu ne lasă ca să ne legăm soarta de cel mai slab.

Ungurii știu și recunosc că Neamțul e tare, ca fără el dânsii sunt perduți. De aceea se leagă ei cu mâni și cu picioare de Neamț „Ungaria are trebuință de o permanentă (statutară) legătură de stat cu Austria“ — zice contele Iuliu Andrassy, fiul fostului ministru al afacerilor străine, în cartea despre „Pactul de la 1867.“ (Az 1867-iki kiegyezéséről. Irta Gróf Andrassy Gyula, Budapest 1896).

El pune sub ochii Ungurilor cuvintele unui bărbat politic, care a zis: „Dacă Austria nu ar exista, ea ar trebui creată (făcută),“ — și apoi urmează astfel:

„Dacă această idee este adevărată din punct de vedere european, ea este îndoită de adevărată din punct de vedere maghiar... Chiar Kossuth a trebuit să se închine înaintea adevărului, că națiunea noastră (maghiară) aici, în acest loc, nu poate sta singură izolată (despărțită)“.

Fără Neamț așadar Ungurul nu se poate susține, nu poate trai. Aceasta slăbiciune mărturisită îl face însă nerăbdător și tiran față cu naționalitățile, pe care prin legi siluitoare ar voi să le contopească în neamul unguresc pentru a-l mai întări, ceea ce Neamțul nu a făcut; din potrivă, sub a lui stăpânire s'au întemeiat școlile românești, așezămintele naționale și de cultură ale poporului român dincoaci de Carpați.

Impotriva limbei ungurești.

Abia s'au potolit, cu putere înarmată, tulburările ce au izbucnit în Fiume, unde Italianii n'au vrut să lase pe vagoanele tramvaiului și inscripții ungurești, și căci, se scrie din Agram, că și Croații s'au sculat împotriva Ungurilor, ș'anume tot din pricină că direcția poștelor a făcut cărțile privilegiate la telefon numai în limba ungurească. S'a pornit adică mișcare printre Croații bogați, cei cari sunt ori ar fi să se aboneze la telefon, că până ce nu se vor retrage cărțile ungurești și nu se vor face cărțile în limba croată, nsei un Croat să nu se mai aboneze la telefon.

Bucuria patrioților. Presa maghiară înregistrând demisia din comitetul Ligii a dlui V. A. Urechia, nu mai știe ce să facă de bucurie! Crede anume, că în urma acestei demisii, Liga se va prăbuși.

Ei și? Să presupunem — ceea ce nu e de admis că s'ar desființa Liga. Fi-vor oare atunci Ungurii mai caminți și mai tari? Și Românii nainte de înființarea Ligii nu și-au știut ei oare apăsura drepturile, lega și neamul?

Ziaristica slovacă. Că ce îmbucurătoare și puternică înținuire trebuie să aibă foile slovace asupra poporului lor, mai ales în anii din urmă, nu dovedește nimic mai mult, de cât știrea ce o aduc foile din Budapesta. Ele adevărat spun, că acolo „s'a alcătuit o tovarășie din deputați dietali, membri ai casei Magnaților și scriitori politici de seamă, în frunte cu fostul ministru Csaky“, cu scop de a sprigini cu bani și cu peana ziarele „patriotice“ (adecă cele scrise împotriva Slovacilor) slovace, care să îndrepteze stricăciunile pricinuite de foile trădătoare de patrie“, adecă acelea, cari într'adevăr apăsura drepturile poporului slovac.

Și trebuie să se știe, că stăpânirile ungurești, toate de la 1873 încolo, scot vre-o 4—5 ziare în limba slovacă pe banii ce i-au luat cu silă dela Slovaci, desființându-le atunci trei gimnasil și „Asociațiunea“ lor, zisă Matija; tot ce aveau ei ca mijloc de creștere și cultură. Din această bană, cam vr'o 150.000 florini, cheltuiau stăpânirile pentru foile acestor otrăvitoare nu numai interesele, dar și din capital. Inzadar însă, căci poporul nu le vrea și nu le cetește.

măcar că i se trimite fără bani, ba nici date lui ca silă nu vrea să le primească.

Așa isprăvă de sigur vi face și tovarășia cea nouă

Impotriva căsătoriilor nelegiuite.

Vedând stricăciunea ce s'a încuibat printre credincioși în urma legilor așa zise politico-bisericești, stăpânirea a căzut pe gânduri și pentru a dregi cel puțin o parte din răul ce se observă, ministrul afacerilor dinlăuntru al țării a dat poruncă aspră întru stavilirea așa ziselor căsătorii nelegiuite.

E obiceiul adică, și durere, e obiceiul și între Români, că tineri cari nu sunt încă majori, vi să zică nu-s încă copiii pentru înurătoare, să trăiască necununăți cu o fată, așa că pe când vine vremea de a merge la oaste, e silă să plece, lăsând acasă nevastă și copii, ear la reîntoarcere numai Dumnezeu știe ce află. Dacă se întoarce, căci sunt unii cari după ce se reîntorc, apoi nu mai vor să știe de păcatele tinereții.

Ministrul a dat deci acum poruncă în virtutea căreia tutorele ori chiar tata, dacă lasă cu tinerii dați în grija lor, să trăiască în căsătorie nelegiuită câte cu o fată, vor fi aspru pedepsiți și mai presus de toate li se va lua dreptul de tutori și tinerii vor fi dați în grija altor săteni, mai cu simț pentru păstrarea bunelor moravuri.

Bună rânduială. De cât mai presus de toate stăpânirea trebuie să schimbe legile politico-bisericești, cari îngăduie păcate mult mai grele de cum e o căsătorie nelegiuită între tineri.

Încercături fără sfârșit.

Abea a trecut o lună de când s'a alcătuit după atâta sbuciumări în Austria, un nou ministeriu, crezându-se că se va face nitică liniște și dincolo; și eată s'au întempiat la sfârșitul săptămânei lucruri, cari amenință a mătura nu numai guvernul cel nou austriac, dar, ceea ce este și mai de temut, a stria și traiul stăpânitorilor nostri.

O comisiune a Dietei din Viena, după cum se știe, a respins cererea ministrului de finanțe austriac de a înlesni cu aurul păstrat în pivnițele statului scoaterea nouelor bilete de bancă de câte 10 coroane și a arginților noi de câte 5 coroane, care trebuie să fie răspândite acum, de la anul nou în colo. Invoiala ce s'a încheiat în primăvara anului curent între cele două guverne spune, că tot așa să se întemple și la noi în Ungaria, unde guvernului nimeni nu i-a făcut pedici în această privință. Deoarece însă unul fără altul nu este ortat să o facă, a căzut în mare în-

curcătură și guvernul unguresc, astfel că nu știe cum să o scoală la cale.

A doua bătaie de cap și mai grea i pricinuește guvernului nostru impregiurarea, că învoiala suspomenită dincolo în Austria a fost publicată până acum numai prin ordonanțe împărătești și acum era să fie întărită și de către Dieta din Viena, căci altfel nu are valoare și nu poate să intre în vigoare de la 1 Ianuarie 1900, precum este plănuț.

Dar' în ședința sa de Marția trecută, Dieta austriacă a hotărât, că n'are de gând să se grăbească cu întărirea învoielii prin vot, ci că puținele ei, cam 22 la număr, înfășoșând fiecare o lege destul de lungă, trebuie mai întâi bine chibzuite și rumegate și numai după aceea se va reșgândi, să le primească ori ba. Pentru chibzuirea lor, Dieta a ales o comisiune deosebită de 42 membri, care să le cernească bine toate acele proiecte de legi și să-și puna apoi părerea: cum ar fi mai bine pentru Austria. Se înțelege, că munca aceasta va ține vreme îndelungată, încât e tare teamă, că nu o vor isprăvi până la sfârșitul anului, astfel că nici nu se poate ști ce se va întâmpla de la anul nou încolo.

Toate aceste lucruri au băgat multă frică în oasele Ungurilor noștri și acuma nici nu știu ce unde le stă capul, cum ar fi mai bine: cu Austria ori fără Austria, să și facă ei Banca proprie ori să steie în tovărășie cu cea din Viena; să înființeze la granițele Austriei vama deosebită, ori să nu înființeze.

Ori-cum se vor desvolta lucrurile, earăși se vor naște incurcătură mari, de cari însă pe noi nu are să ne doară capul, căci nu noi le facem. Ei, stăpânitorii fac totul; vadă deci cum să o scoată la cale.

Selbaticii dela Mocsă osândiți.

După petrectarea ținută o săptămână de zile asupra slujbașilor fără suflet dela Mocsă, — tribunalul regesc din Comorn a adus osândă eri (16 Noemvre n.).

În urma acesteia solgăbirul Szabó Kálmán, ca vinovat de volnicie cu puterea slujbei sale în cincă rinduri și pentru grea vătămăre trupeză în 2 rinduri: a fost osândit: la 3 ani de robie, la pierderea slujbei pe 5 ani și la pedeapsă în bani de 60 fl.;

Molnár Gedeon, controlor, la 3 $\frac{1}{2}$ ani robie, pierderea slujbei sale și 30 fl. amendă;

Göbel Lajos, notar, un an temniță și pierderea slujbei sale;

Czunyi József, primar, 4 luni temniță și pierderea slujbei sale. Slujbească de învățatură această osândă tuturor solgăbirăilor și altor slujbași cari își inchipue că pot face ori și ce cu poporul, ear să-tenii prindă curagiu și începă judecată îndată ce vre-un slujbaș fără suflet îi bate ori chinue.

Din Bucovina.

Glasul patronilor bisericești române. După preoțime s'au văzut îndemnați acum și patronii bisericești române din Bucovina să sară cu toții, ca un singur om, în apărarea bisericești atât de greu lovite și primejduite prin ținuta stăpânirei nedrepte a țării, care orbește pornise ca s'o curopească. Marți, în 2/14 Noemvre, căpeteniile cărturarilor români ai țării, văzând primejdia

mare ce stânjenește azi biserica, sfânta cetate a credinței și a neamului românesc din țeară: s'au întrunit în adunare mare la Cernăuț, pentru a spune și ei cuvântul lor puternic în fața dușmanului, și să-și strige: *destul și mai departe nu!*

„Chiar și cei mai bătrâni și conservativi bărbați ai națiunii noastre — scrie „Patria“ din Cernăuț — în cuvinte elocvente au zugrăvit situațiunea precară a bisericești noastre și au votat cu deplină unanimitate următoarea rezoluțiune energică, care va forma în istoria suferințelor noastre seculare un nou moment de înălțare națională“:

„Patronii bisericești ai arhidiecesei gr. or. a Bucovinei întruniți în adunarea din 13 Noemvrie a. c. n. se simt constrinși — în fața confuziunii din ce în ce mai mare, ce se introduce în referințele bisericești ale Bucovinei prin atitudinea și influințarea neadmisibilă a guvernului țării și a organelor sale, și în special în considerarea suspiciunilor injositoare adresate preoțimii gr.-or. din partea presidentului țării — a aduce la cunoștința deputațiilor române din parlament următoarele rezoluțiuni, acceptate unanim în adunarea de astăzi, cu rugămintea insistentă, ca să se întrepună energie pe lângă ministrul-preșident și ministrul de culte și instrucțiune, ca inconveniente notorii de până acum, devenite și mai insuportabile în urma cercetărilor disciplinare în țiate în timpul recent în contra aproape 250 de preoți — să fie delaturăți și să aducă conținutul rezoluțiunilor actuale în cas de trebuință în mod convenit și la cunoștința Coroanei.

I.

Subsemnații patronii bisericești salută cu bucurie și deosebită satisfacțiune manifestățiunile de loialitate ale preoțimii gr.-or. române din Bucovina. Alăturându-se acestor manifestațiuni, își exprimă neștrămutata lor iubire față de Impărat și patrie.

II.

Subsemnații patronii exprimă preoțimii gr.-or. mulțumita și deosebita lor recunoștință față cu ținuta deamă, ce a observat-o în cauza apărării atacurilor îndreptate în contra bisericești gr.-or. și a preoțimii din partea presidentului țării și își exprimă regretetele lor față de slăbiciunea arhiepiscopului Arcadie.

III.

Subsemnații patronii privesc grabnica convocare a congresului bisericesc de o necesitate imperativă pentru realizarea definitivă a mult așteptatei regulări a ingerințelor statului față de biserica gr.-or. din Bucovina și pentru restabilirea și susținerea integrității ei.

Imediat după ședința s'a expedit la adresa clubului român următoarea depășă:

Onoratului

„Club Român“

Viena

Camera deputațiilor

Patronii bisericești ai arhidiecesei Bucovinei, adunați pentru a discuta asupra referințelor bisericești gr.-or. devenite insuportabile în timpul din urmă, aduc la cunoștința onoratului Club, că în contra preoților gr.-or., cari au luat parte la manifestarea de loialitate pentru Maj. Sa, se mișcă din partea guvernului local cercetări disciplinare în masă și că comisarul special designat pentru aceasta, au început deja activitatea lor oficioasă.

Noi Vă rugăm cu toată insistență, să binevoiți a aduce plângerea noastră asupra acestei proceduri fără întârziere la cunoștința Excelenței Sale d-lui ministru-preșident, cum și a d-lui conducător al ministerului de culte și instrucțiuni și să Vă întrepuneți cu insistență ca activitatea acestei comisiuni să fie imediat pe cale telegrafică sistată până la sosirea raporturilor în această afacere a Consistoriului arhiepiscopesc, a petițiunii preoțimii, fiind cu tot dreptul spiritule preoțimii și ale populațiunii foarte agitate de atitudinea nejustificabilă a guvernului.

Despre rezultatul intervențiunii D. Voastre să binevoiți a ne înștiința fără întârziere.

După șeșe ani...

Atâta a fost purtat pela procuror, jude de instrucție și pela tribunal d. Ioan Gherga (actual preot în Icloda, tractul Buzias), pentru-că în anul 1894, pe când era în Seminarul din Arad, ci-că ar fi vărsat sânge d'al patrioților nevinovați...

Se întâmplase adevă în restaurantul lui Nagy Lajos ca Românii, petrecând, să cânte și „Gott erhalte“. Atâta le-a trebuit însă patrioților. S'au năpustit asupra Românilor, dintre cari profesorul Petran le era mai la îndemână, stând resleț la o masă. Teologii, dintre cari unii cu părinții, erau la o masă mai mare. Vezând pe părintele Petran în primejdie, i au sărit în ajutor, ear Nagy Lajos a sărit între combatanți. S'a ales cu o trântea, de a stat trei săptămâni în pat și se credea că teafăr nici nu se mai scoală, fiind rănit la cap.

Direcția seminarului l'a dat atunci drept jertfă pe d. Gherga, care era să fie și eliminat.

A rămas deci pus sub acuză și după multe peripeții, procesul a ajuns eri naintea tribunalului din Arad.

Apărător a fost d. dr. St. C. Pop în urma pledoariei căruia d. Gherga a și fost achitat.

Felicităm și pe acuzat și pe apărător ear cât pentru judecata tribunalului, earăși numai bine putem scrie.

Răsboiul din Africa.

Cam de vr'o zece zile Buri, cel dovedit așa de vitej întru apărarea neamului și țăriișoarei lor împotriva nesațului și lăcomiei Englezilor cutropitori, nu s'au mai încăerat cu aceștia în vr'o bătălie. Ceea ce fac de atunci, este că înconjură și împreșoară pe Englezii cei cum se cade bătuți în vr'o 4-5 orașe, unde aceștia s'au închis, așteptând mântuire grabnică dela trupele ce mereu s'asesc cu corăbii din Engliera și alte țeri supuse acestora. Până azi au sosit la țermurile și în porturile englezești din ținuturile stăpânite de Englezii în Africa cam 15-16 mil de ostași: infanterie, cavalerie, artilerie, cu toate cele trebuincioase pentru răsboi. Până vor debarca toți și se vor descărca toate de pe corăbii; apoi până se vor închega în șiruri de bătaie, vor trece desigur două săptămâni. Dela țermurile mății până la orașele impresorate de către Buri, încă trebuie o săptămână. Încaierări nu se vor întâmpla curând.

Afară numai, dacă până atunci Buri nu vor reuși a dărma întărirea orașelor impresorate, a stii pe Englezii închiși să se predee. Dacă nu vor isbuti Buri a o face până le vin în ajutor celor impresorați trupele cele proaspete, atunci se poate întâmpla, că Englezii vor țavinge, după multe bălăi și străduințe. Dar' și dacă astfel se va întoarce foaia, Buri nu vor fi de loc rușinați, căci ei au și dovedit lumii întregi, că s'are voinici și viteji, că s'are gata a și jertfi totul și toate pentru neamul și țăriișoara lor; și prin aceasta și au câștigat stima și iubirea întregii lumi. Ear' Englezii, chiar dacă li vor răspune pe Buri, prin armata lor de cel puțin de zece ori mai mare, ei totuși vor sta cu pata rușinei pe frunte: întâiu că s'au năpustit, ci urieși împotriva unui copil mititel; și apoi că acest copil l'a bătut odată cum se cade. Și pe de asupra pe Englezii li va costa răsboiul acesta sute de milioane, că li până azi au cheltuit 1 milion de florini pe fiecare zi, ear cu trupele cele noue sosite vor cheltui 2 milioane florini pe zi.

Estă acum telegrama sosită azi noapte despre cele ce se întâmplă cu răsboiul:

La Tuli Buri au încunjurat o trupă engleză, care numai după o luptă desnădăjduită a putut scăpa. Un oficer și 5 soldați englezi totuși au perit.

Din Durban vine știrea, că generalul Joubert, căpetenia armatei Burilor, ar fi căzut în lupta cu s'a dat la 9 l. c.

Agata Bărsescu.

După reprezentația de Marți seară dată la Teatrul Național din București, „Voința Națională“ scrie:

A fost un eveniment și artistic și național, la a cărui emoționată și însuflețită sărbătorire a asistat aseară o mulțime cum rar s'a văzut așa de numeroasă și de aleasă în acelaș timp, la Teatrul Național.

Agata Bărsescu, marea artistă care s'a deosebit într'un chip atât de strălucit pe deună și neamul ei l'a ilustrat pe primele scene germane, ne-a revenit — și de astă dată ne-a revenit nu numai ca artistă, ci și ca Româncă.

O ploaie de flori i a tătămpinat întrearea în scenă, și ovațiunile ce i-s'au făcută aveau ceva duios în entuziasmul lor. Adăru mișcată, i-au trebuit artistei câte-va momente până să se reculeagă. Apoi, ne-a dat o Magdă așa cum numai un ingeniu artistic cu totul superior a putut o crea.

Mare și nespuse de frumoasă satisfacțiune a fost rezervată artistei, pe care la începuturile ei compatrioții chemați a o aprecia n'au știut o cunoaște... Fie ca sărbătorirea de aseară să însemneze și o reconciliere desăvârșită, o reîntrire definitivă acasă; Agatha Bărsescu pentru cineșta și demnitatea noastră trebuie să rămână măcar de azi înainte ceea-ce ar fi trebuit să fie de mult; podoaba și mândria primei scene românești.

ULTIME ȘTIRI

Sfat de coroană. Budapesta, 16 Noemvrie. Eri s'a ținut aici consiliu de coroană, la care au luat parte, sub presidenția M. Sale Monarhului, amândouă prim ministrii, ministrii de finanțe, ministrii de honvezime și Landwehr, precum și contele Goluchowski, ministru de externe.

M. Sa era să plece astă seară la Viena. Neputându-se rezolva însă afacerile pentru care a venit aici, va mai sta o zi în capitală.

Budapesta, 16 Noemvrie.

Kossuthiștii au ținut conferință în vederea urcării cuotei ungare. A fost luat următorul conclud: „Partidul ia poziție în modul cel mai energic în contra ridicării cuotei și așteaptă de la membrii săi, că-și vor face datoria.“

La 22 Noemvrie, când se va aduce la cunoștința Dietei rezultatul consfătuirilor deputațiunilor de cuotă, Kossuth Ferencz va anunța guvernului „acțiunea cea mai hotărâtă“ în această privință a partidului. Spre scopul acesta a fost ales un comitet executiv anume.

Totuși se crede, că nu vor merge până la inscenarea obstrucțiunii.

Din Viena se vestește, că poziția guvernului e foarte nesigură.

Cercurile politice de aici se tem, că comisiunea parlamentară pentru discutarea asupra proiectelor de legi despre pact, aleasă în ședința de Marți a parlamentului austriac, nu și va isprăvi desbaterile până la sfârșitul anului. Mântuirea pactului se crede posibilă earăși numai prin intervenția personală a M. Sale.

Din camera franceză. Paris, 16 Noemvrie. După lungi discuțiuni, cu o majoritate de 125 voturi, Camera a votat încredere guvernului.

Amicul lui Bismarck. Lipsca, 16 Noemvrie. Azi a răposat aici Moritz Busch, ziarist vestit, amic și pe terenul publicistic fost ajutor al lui Bismarck.

Alegere nimicită.

Cine nu-și aduce aminte de tulburările din Sânt-Ana, întâmplute acum este anul, cu prilejul alegerii de primar, tulburări cari au pricinuit moartea mai multor Șvabi, împușcați de gendarmi ?!

Afacerea aceasta însă abea acum s'a sfârșit și anume dându-se dreptate poporului. Se știe anume, că vicispanul Dálnoky a orânduit o cercetare, trimițând la fața locului pe fișcul comitatului d. dr. Keresztes. Acesta a ascultat 55 martori și s'a convins, că fibrăul din Șiria, d. Paris, nu s'a ținut de lege ci a părtinit pe unii ear pe alții i-a nedreptățit.

Afacerea a ajuns astfel la judecătoria așa zisă administrativă din Budapesta, unde eri s'a și dat judecata: alegerea d'acum este anul, făcută împotriva voinții poporului și după placul fibrăului, s'a nimicit, așa că în curând cel ales (Jeszl) va trebui să plece din slujbă și să se facă o nouă alegere.

Cei 40 Șvabi, dați în judecată pentru tulburări, tocmai acum au ajuns cu afacerea înaintea Tablei din Oradia. Se crede că Tabla va și învinițea punerea lor sub urmărire, ei vor trebui însă, potrivit legii celei noi, să fie judecați la curtea cu jurați din Arad, căci dela anul nou incolo afacerile de soiul acesta se vor judeca la curtea cu jurați ce ce va înființa pe lângă fiecare tribunal.

DIN ROMANIA

De la Curte.

Se comunică din Sinaia următoarele știri cu privire la starea sănătății M. S. Reginei și a A. S. R. pincipelui Carol:

M. S. Regina, care, după cum se știe se află suferindă, merge mai bine. Totuși M. S. își petrece toată ziua stînd într'un fotoliu, în care este transportată chiar când trebuie să stea la masă. Medicul au optit pe Suverană de a umbra în picioare. Cu privire la starea sănătății Pincipelui Carol, se spune că este multumitoare. Micul principe, stă mai mult în pat.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, care s'a dus săptămîna trecută la Sinaia a stat lângă Pincipe. A. S. R. se juca „soldații” pe pat și făcea mult haz de ei.

Alegerea de deputat congressional clerical în

Oradea-Mare.

29 Octomvrie v. 1899.

Alegerea de deputat clerical pentru congresul național s'a sîvrîșit la 28 Oct. (9 Noemvrie n.) 1899 în Oradea-mare, întrunindu-se două protopopiate și anume a Orăzii mari și a Peșteșului.

Fiind-că în mai multe rînduri am candidat chiar față de vicariul episcop pe părintele Mangra din Arad, dar a rămas în minoritate, am avut datorință morală, ca și acum să-l candidăm.

La alegere au venit o majoritate covârșitoare, fiecare în inima sa cu gândul să voteze pentru cel-ce este pe placul seu.

La 10 oare dejă era plin locul dinaintea bisericii noastre, începîndu-se totodată liturghia. La 11 oare s'a deschis actul alegerii prin o vorbire a părintelui protopop Toma Pacala, ca comisar cons. Numai decît s'a purces la constituirea biroului, alegîndu-se de bărbați de încredere Georgiu Drimba și Vasilie Bulzan, ear de notar Georgiu Popp.

Fiind luat în combinare și protopopul Toma Pacala, a fost invitat să părăsească presiul, dar înainte de a-l părăsi, protopopul Teodor Filip a rostit o vorbire de cîntec pentru Dl. T. Pacala, recomandîndu-l să-l aleagă de deputat. Preotul A. Horvath a prezentat o listă subscrisă de o terțialitate a celor prezenți, cari au cerut votare secretă. După depărtarea părintelui protopr. Pacala, s'a ales T. Filip de președinte substituit. S'a purces apoi la actul alegerii, care a decurs în ordine. S'au dat 37 bile albe de cîtră 37 votanți. După-ce s'a constatat, că numărul ședulelor se potrivește cu al votanților, s'au desfăcut ședulele. Reușita dlui Mangra era sigură, când s'a desfăcut o bilă pe care era scris numele ambilor candidați. Mangra a avut 20 voturi, ear Pacala 16 și 1 bilă cu ambele nume. Noi am cerut, ca bila aceasta să se nimicească, făcîndu-se observare în protocol, dar președintele T. Filip, care cu prilegiul acesta și-a arătat slăbiciunile, zicea să facem a 2-a alegere. Noi n'am voit. În modul cel mai brusc, demn nu de un preot, în modul cel mai violent, cu forța voia să disoalvo colegiul electoral, vîzînd că Mangra reușise. N'am gîndit, ca un preot să fie condus de atîta ură și pismă față de cineva. Voia cu ori-ce preț să-l scotă pe părintele protopop Pacala ca învingător, ceea-ce însă la energica stăruință a votanților, zicîndu-i să meargă dacă nu-i convine, că vor alege alt

președinte, și vor continua facerea protocolului, n'a vrut să părăsească colegiul, și a rămas. Apoi s'a terminat alegerea.

Slăbiciunile sufletești ale părintelui protopop T. Filip se tradează mai des la subscrierea „credenționalului” unde subscriindu-se ca președintele colegiului, după numele lui a mai pus cuvintele: „pe lângă observările ce le voi face în raport.” Lucru într'adevăr trist a vedea în capul unui tract un om uitat de sine. Ce va să zică aceasta? Ar face foarte mare serviciu causei biserice. Ven. Cons., dacă l'ar pune în dispo-nibilitate. De altfel preoțimea va face plînsoare contra lui ca contra unui monstru al școlai care nu cinstește legea.

Înainte de alegere tot protopopul Filip voia să ademenească preoțimea cu aceea, că Mangra este contra salarisării preoțimei, și dacă se va alege Mangra, salarisarea preoților nu va fi. Apoi a mai vorbit el și alte multe bazaconii.

Actul alegerii acesteia este dovadă eclatantă, care are să servească de un memento celor, cari neresturnabili s'au socotit, că mai sunt în lume și alții „piatra pe care n'au socotit-o zidarii, s'a făcut în capul unghului.”

Fie cum o fi, una este adevărat, și trebuie să se recunoască, că în viața constituțională fiecare și are drepturile și datorințele sale.

Omicron.

D'ale învățătorilor.

În 6/18 Oct. s'a ținut conferința învățătorilor din protopopiatul Șiriet, la școala învățătorului Ioan Halmagian din Păncota.

La această conferință au luat parte toți învățătorii din tract. După sîvrîșirea sfintei liturghii toți învățătorii împreună cu preoții din loc am venit de-am ascultat prelegerea practică ținută de învăț. I. Halmagian cu fetele din școala sa.

Dl învăț. în prelegerea sa a dezvoltat tema din geografie cu mult zel și pricepere; dovedind prin aceasta, că, deși tînr pe cariera învățătorescă, dar, prin diligență și studiu serios, a ajuns să poată ține pas cu cei mai esperti învățători din tract și de model următorilor.

După-ce s'a terminat prelegerea, s'au trimes elevule acasă, ear după aceasta apoi învățătorii s'au întrunit la desbateri asupra prelegerii ținute. Aici au luat parte activă toți învățătorii prezenți constatînd un pro-

gres îmbucurător, pentru-ce dlul propunător i-se exprimă mulțumită.

Un participant.

Un „ABC-edar” rău și — plagiat.

În literatura noastră didactică, de un timp încoace, s'au ivit o mulțime de cărți școlare, dovadă, că oamenii s'au pus pe lucru.

Vorba e însă, că se amestecă în lucru și oameni nechiemați, netdreptățiți și mai ales nepricepuți în ale compunerii cărților școlare; oameni, cari cel mult pătimesc de mania: de a trece de autori didactici și de dorul de a câștiga parale, în virtutea oficiului ce ocupă.

Un astfel de „autor didactic” ni-se prezintă și un cutare *Dimitrie Grama* „sub-inspector reg. școlar. în comitatul Timiș”, pe care l'au pus păcatele sale să ne „lucreze”, adică imiteză și plagieze un „ABC-edar ilustrat”, „revîzuit” de „Dr. Tr. Putieci protopresbiterul Timișorii”, și editat de „Librăria lui Polatsek” din Timișoara.

„Autorul” „ABC-edarului” e subinspector reg. școlar peste comit. Timișorii, „revîzătorul”, e protopop și inspector confes. în protopopiatul Timișorii, care se estinde și peste alte comitate. Va să zică: două autorități superioare, cari impun bietului învățător!

De sigur librariul Polatsek, când a vîzuit acești doi „tovarăși”, își va fi zis: „ei poruncesc dascălilor, cum să nu primesc editura cărții?...”

Acum să punem întrebarea: care învățător din comitatul și protopopiatul Timișorii, va îndrăzni să respingă cartea „compusă” și „revîzută” de cei mai d'aproape șefi ai săi, ori e bună, ori nu?...?

Adecă am ajuns până acolo, că în comitatul și protopopiatul Timișorii „ABC-edarul”, va fi impus!

Apoi bine, *Dlor* inspector, dar să știți, că cu „ABC-edarul” DVoastră numai un scop puteți ajunge, scopul de a-l impune dascălilor să Vi-l introducă în școală; dar nu veți ajunge și al doilea scop, pe cel moral, să fiți recunoscuți ca autori adevărați, ci sunteți plagiatori nerușinați.

N'aveți alta de lucrat?...?

Acum să venim la pocitul „ABC-edarului”. Mai înainte de toate trebuie să constatăm, că: începutul începutului lipsește total! — Nici un punct, nici o linie, nici un fel de îndreptar pentru deprinderea în scriere, lucru de căpetenie la școlarii începători. Ce va să zică asta, *Dle „autor” Grama* și *dle*

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

In șanțuri.

„Burecl în șanț murî strivind
O țigvă păgânească,
„Șoimu 'n rădan căzută răcnind:
Moldova se trăească!”

Curcanul cel voinic și bun,
El, Peneș spune-acestea.
Dar n'a spus tot. Eu vreau să spun
Deplin acum povestea.

Burcel era Oltean, un puiu,
Ajuns din întemplantare
Între flăcăii din Văsluiu,
Viteaz minune-mare.
Ear' când murî, strivind în șanț
O țigvă păgânească,
Strigat-a bietul dorobanț:
Muntenii să trăească!

Burcel și Șoim, trăsniți în sbor
Căzură în șanț de-odată;
Strigînd de odată țeara lor,
Cu gură 'nflăcărată.
Dar lângă ei căzut, gema
Tot într'aceeași oară
Un biet sergent, ce se trudia
Sermanul om, să moară.

El auzise pe cei doi
Ce spuseră 'n cădere,
Și trist el se 'nălță 'n noroiu,
Privindu-i cu durere.
Le zise-apoi: „O țeară e,
Cum una ni-e mânia!
Muntenia, Moldova — ce?!
Trăiască România!”

Atunci și Șoimu și Burcel
Cu fața 'nșeninată
Priviră lung și-adînc la el,
Și-au trăsărit de-odată.
Spre-același loc, spre nord, privind,
Și sus apoi, tîria,
Toți trei strigar'atunci murind:
„Trăiască România!”

George Coșbuc.

Cîntec.

Rudolf Falb cetise 'n stele,
Că 'n Noemvre trei spre-zece
Vor începe vremuri grele:
Pămîntul prin foc va trece.

N'am fost fricos — nici-odată,
Nici de moarte, de nimică;
Dar' aceea veste eată:
M'a umplut de-atîta frică!

Nu de frică, cât de jele,
Și mă ardea focul milei:
Cum vor arde-atîtea stele,
Ce lucesc în miezul zilei...!

Să te temi de vorbe goale!
Să mai crezi vr'o prorocie?
A trecut să se mai scoale
Proroci... Lumea-i să tot fie.

Să-mi credeți, că-mi pare bine,
Că Falb s'a dat de minciună;
Ce-a zis, a spus de la sine
Și-a vorbit vorbă ne bună.

Bine-i! barem îmi rămîne
Zile bune, zile rele:
Să mai beau vin azi și mâne,
Să suspin privind la stăle...

G. Bodnaruu.

Poesii populare.

Săbiuță trasă 'n masă,
Remăi maică sănătoasă,
Că eu plec, mă duc de-acasă,
Pîn'la curtea 'mpărătească.
Și napoi noiu mă veni,
Până trei ani s'o 'mplini...
În țeara, unde-am fost eu,
Batere-i de Dumnezeu,

Că nu-i pită nice grâu,
Numai sânge până 'n brâu

Sărutarea de copilă,
Când țî-o dă fără de milă,
Dulce-i, Doamne, și-i ferbinte,
Până mori o țî în minte;
D'ai mai bună, lăcomoașă
Sărutarea de nevastă,
Când țî-o dă de pe fereastă.
El se culcă și s'alină,
Mândra coace și suspină;
Ticu doarme și visează,
Mândra se îmbrățosează.

Culese de: *George Palascariu*,
sub-oficer

(Din *Tibru com. Alba Inferioară*).

Auzit-am o minciună,
Că Murășu-i apă bună,
Cin' bea din el se cunună.
Hai, mândră, să bem și noi,
Să ne luăm amîndoi!

Bade, de drăguța ta
Ride lumea și țara,
Că la față-i ca moartea
Și la ochi ti ca mîța;
Păru-i sboară
Ca la cioară,
Dinții mari
Ca la măgari.

revăzător" Dr. Putici? Nici cu patru ochi n'ai revăzut, că fătului D-Voastră îi lipsește capul?... Dați copiilor în mână un „ABCedar“, care să-i arate „inelul“. Dar știe un copil de 6 ani că ce e inelul?... (ca cel de Neamț că ce e — Igel — (ariciul).

Până aci toată lumea pedagogică, și prin urmare și bărbaii noștri de școală, ca V. Petri, Ioan Popescu etc., au constatat: că cetitului trebuie să-i premeargă scrisul! — În „ABCedarul“ D-Voastră nici pomană de exerciții de scris! — Veți zice: „Acolo e tabla și creta, facă dascălul câte vrea și ce vrea... Dascălul face. Dar dacă aceea ce face dascălul pe tablă, copilul află și în cartea sa?...“

Tractarea literelor mici rădăcinale, (pag. 3—22) e toată furată parte după un „ABCedar“ nemțesc, care începe cu „Igel“ (ariciu), parte, și încă bună, după „ABCedarul“ de la Brașov de „mai mulți prieteni“, — fără să vă fie succes macar în parte. După i (din inel!), u (din urs!) și n (din nas!) urmează t. Aici presentați o biserică, dar frește, copilul are să vadă numai turnul. După t, în a 4-a lecțiune se tractează de odată 2 sunete: o și m.

Vedeți, acesta-i metod!

Intre n și m, cari în toată lumea școlară urmează unul după altul, să bagi pe t (cu turnul) și pe o (pag. 4—5), și apoi îndată la lecțiunea 2 să iei cuvinte de 2 silabe „u—nu“ (pag. 4.) și tot pe aceea pag. la lit. t să necășești copilul cu alte cuvinte de 2 silabe câte din 4—5 sunete. Ascultați: „ti—ni“ (vorbă românească, revăzută de Dr. Tr. Putici), apoi „tu—tun“... Sermanul copil! curând are să cunoască „tutunul“.

La pag. 6 e arăși de odată 2 sunete a și c. Pe pag. 7 (lit. r) face copilul cunoștință cu „maria“, „marcu“, „mitru“ etc. Die revăzător! Nici cu patru ochi n'ai văzut, că numele propriu nu se tractează la literale mici?...

La pag. 9 lit. v. copiii ajung până la votare, ascultați: „am votat cu mitru“. — De ce nu cu „mi-nis-tru“, că și trecut și peste s?... (Ori cu... neamurile?! Red.)

Curând ajung copiii de 6 ani la votare!

La pag. 11, lit. l (din lingură), 12. (d) (din „respântie“, dar frește D-nii inspeciori ar vroi ca copilul să-i zică drum) și la 13 b. sunt cuvinte din 2, 3, 4 și 5 silabe, ascultați: (pag. 11) „so-lo mi-a“, „a-ni-mal“, „a-si-nul“, — „dom nu-le“, „ni-co-la-e“, (pag. 12), — „a-nas-ta si-a“, „e-li-sa-ve-ta“ etc. și suntem numai la a 15-a literă. — Cu ase-

menea cuvinte vei disgusta și amări pe bietul școlărel, dar nici decât nu-l vei împrieteni cu cartea. — La pag. 16 șirul cu litere grase: „un om cu cojoc, tot sare prin joc“. E întreg plagiat din „Abecedarul“ prietinelor, de după care de altcum sunt tactate și literele mai în aceeași ordine. Și marele „revăzător“ n'a văzut?... Pagina 19 se încheie cu frasa: „gu-ra sa-tu-lui cu leg prune“ — Poftă bună!

La pag. 19 vine zicerea: „te a-vi-zeș pe tine!“ Zeu! asta-i zicere românească „revăzută“ de Dr. Tr. Putici, protopop literat! Oare micii băieți, când vor înțelege că ce e a aviza?... Ce zici, Die revăzător?...

Atâta despre literele mici rădăcinale, cari pe pag. 22 se termină, și apoi se continuă cu plagiatul după „ABCedarul“ ilustrat, compus și edat de învățătorii întovărășiți din Arad și giur, și ține neîntrerupt până la finea literelor mari, pag. 57, în aceeași ordine, cu aceleași litere și cuvinte

La t (pag. 23) e același chip (ot), dar după alt desemn. Cuvintele aceleași; la pag. 24 ũ (ou) cu aceleași cuvinte; pe a din dubă, pe a din căne, pe e din cal. Așa ceva n'am văzut nici auzit. Și din ilustrația arătată numai Domnii „Autor“ și „revăzător“ pot susține că calul Dlor poate fi și eapă. La pag. 29. ó (óla); la 30 i—ii din (boii): la pag. 34—35 ce, ci, che, chi, (cheiă, ochi); la pag. 37 ghe, ghem, aci e plagiată și ilustrația.

Dela pag. 43 se începe „partea a doua“ literele mari: întreg șirul de litere și cuvinte e plagiat din „ABCedarul“ învățătorilor din Arad și giur.

Dela pag. 61—98 sunt înșirate poezii și bucăți de cetire. Poeziile toate sunt furate, căci nu se spune nici măcar de unde, afară de una semnată cu „Z. B.“ A fura dela toți toate, și a nu face nici măcar pomenire, e totuși prea mare cutezanță. Așa e ușor a face cărți (rele), a-ți pune numele pe ele ca „autor“ și „revăzător“ și a-le vinde pe bani scumpi!

Să ne ferească Dzeu de asemenea lucrători în școala română!

Amicul școlărel.

Sfirșitul lumii.

Oamenii învățați, cetitori în stele, sau astronomi, cum le mai zice prin cărți, — au prorocit, că în luna aceasta a lui Noem-

vrie, nopțile de Luni până Joi (13—16 st. n.), între oarele 2 și 3 pământul nostru are să se ciocnească în calea sa prin lume cu cometul așa numit Biela. Din această veste prorocită mulți oameni, atât răutăcioși, cât și speculanți, au născocit șvonul între cei mai lesne crezătorii, că din întâlnirea pământului nostru cu numitul comet va urma — sfirșitul lumii.

Se înțelege, că vestea așa crezută — pentru mulți înși a fost o primejdie și o nenorocire înainte de vreme.

Așa, bună-oară, că să nu facem multă vorbă, în unele țări oamenii mai proști și mai slabi de inger — și-au vândut averile, și-au risipit agoniseala muncii și s'au dat „traului“ nechibzuit, căci doară și așa în scurtă vreme o să fie „sfirșitul lumii!“

Ei bine, eacă, o nimica toată din tot „sfirșitul lumii“. Tot ce a urmat din întâlnirea aceasta a pământului cu cometul, pentru noi pământeni a fost, că de Luni noaptea până acum Joi, pe unde a fost cerul limpede și senin, s'a putut vedea o privește frumoasă și minunată; s'au văzut stele căsând, adică bucăți mai mari sau mai mici și luminoase, căzute la noi din trupul cometului.

Lucrul și priveștea aceasta s'a mai întâmplat ea și de alte-dăți, și 'n alți ani, nu numai acuma. Și e adevărat, că în urma acestei întâmplări cerești, s'au ivit de multe ori chiar și nenorociri mari pe ici și colo. Dar' de la acestea și până la „sfirșitul lumii“ — sfințe Doamne — cât mai este! Și cine dintre oameni ar fi oare în stare: cu adevărat și drept să procească vr'odată „sfirșitul lumii?“ — Nimeni!

Ploaie de stele, de meteori! Ce privileție minunată! — Și asta se întâmplă; s'a mai întâmplat și se va întâmpla încă, fără ca lumea să se sfirșească.

Este însă nelădoios, că bucățile zdrobite din felurii cometi, meteori, ce cad „din ceriu“, nu totdeauna ajung pe pământul nostru. Fără a pricinui și unele primejdii.

Scrieri vechi (cronice) din felurite vremuri ne spun chiar mai multe cazuri, că meteori sau pietri căzute din ceriu au omorât oameni și animale aici pe pământ. Înșirăm aci câteva cazuri:

În împărăția Chinei a căzut în anul 616 un meteor (peatră) asupra unei țări și a ucis 10 oameni.

O scriere (cronică) veche, numită „Annales fuldenses“, spune, că la anul 828 o ploaie de foc a căzut în Saxonia și a

pustiit 35 de sate. Meteori aprinși au acoperit o mare întindere de pământ, au aprins case și au ucis mulțime de oameni. — Tot asemenea nenorocire s'a întâmplat, cum spune Frodoard, și în anul 944.

Un alt meteor la 1647 a ucis doi oameni, cari călătoriau pe mare. În ziua de 30 Martie 1654 un mic bolid a ucis în orașul Milan pe un călugăr franciscan. În 7 Martie 1618 o peatră aprinsă căsută din ceriu a aprins palatul justiției din Paris; ear un alt meteor căzut în 1749 asupra unei corăbii, ce plutia pe Oceanul-Atlantic a aprins catargurile corăbiei și a omorât 5 marinari. În 24 Iulie 1790 în apropiere de orașul Roquefort (în Franța) a căzut o ploaie de piatră, ucizând pe un cioban.

În luna Iulie 1810 a căzut din nori în Sahabad un mare glob aprins, care s'a spart cu o detunătură uriașă, aprinzând 5 sate, nimicind grânele și omorând o mare mulțime de oameni. În fine la anul 1879 în Cansas-City un meteor căsând a turtit cu desăvârșire pe un biet țeran de acolo.

Tocmai aceste cazuri arată însă, cât de rar pricinuesc moarte sau alte nenorociri acești meteori ce cad din ceriu pe pământul nostru. Alte întâmplări din natură, cum sunt bună oară cutremurul de pământ și trăsnetele — cu mult mai numeroase jertfe iau de pe globul pământului.

Astfel numai în Franța, bună-oară, în restimp de 60 de ani (între 1835—1895), trăsnetul a ucis 6198 de oameni.

După-cum spune învățatul Nowcomb,

s. de zi zece milioane de meteori cad pe pământ, dar' stricăciuni nu pot să facă, deoarece-ce pământul nostru își are scutul său, atmosfera sa, adică păturile sale de aer, cari ne apără de vrăsmășia acestor petri-meteori. În căderea lor repede spre pământ acești meteori, ajungând în păturile dese de aer ale pământului, în urma fricțiunii se aprind și de cele mai multe ori se sparg și ard cu totul, căsând din ei la pământ numai un fel de prav fin și nevăzut.

Priveștea frumoasă, ce ni-se face prin căderea de stele sau meteori, se întâmplă, în mai mică măsură, în fiecare an în luna Noemvre. Cea mai interesantă și mai bogată ploaie de stele însă regulat se întâmplă tot la 33 de ani, în luna Noemvre.

Aceasta a avut să urmeze și ștan în luna aceasta (nopțile din 12—16), căci se împlinesc tocmai 33 de ani de la cea din urmă „catastrofă“.

Badea-i voinic și se ține,
Sărăcia-l pune bine;
Nu te uita, bade, mândru,
Că la tine nu-mi stă gându,
Că gându și de mi-ar sta,
Măicuța mea nu m'ar da.

Bădiță de dorul tău
Toate mor broaștele în tău,
Cu vreme-oiu muri și eu!

Bădiță cu păr galben,
Unde te ved' mă leagăn,
Ca frunzuța de paltin;
Bădiță cu păr sucit,
Șezi la noi dac'ai venit,
Să te vadă măicuța,
Cu cine-și vede fata!

Bade, inimă de peatră,
Ce nu vii la noi vr'odată?
— Mândră, inimă de lemn,
Vai! tu de ce nu mă chemi?

Bade, cât trăiești pe lume,
Nu-ți striga mândra pe nume,
Strigă-o floare de ceapă,
Nime să nu te priceapă,
Strigă-o floare de vie,
Ca nime să nu te știe.

Bate vântu uscă câmpu,
Nu rămâne buruiană,
Să facem lui badea pană.
Bade, pană rusmalin,
Lasă-mă să rup un fir.
— Rupe, mândră, cătu-i vrea,
Rusmalin din pana mea;
Rupe, mândră, și fetește,
Că și eu oiu mai juni
Ș'amândoi tot ne-om iubi.

Bată-te, mândruță, băță
Patruzeci de zile-odată,
M'ai învățat a iubi
De nu mă pot hodini.
Nice ziua cu lucru,
Nice noaptea cu somnu.
Ba-tu-mă gânduri nebune,
Să-mi iau cal și arme bune,
Să mă duc cu mândra'n lume.

Culese de: Ioan Rusan,
Inv.

Cucule cu pene sure,
Frumos cântă vara 'n pădure;
Tu și eara de-al cânta,
Frunza nu s'ar mai usca,
Însă eara, măi fêrtate,
Mergi și cântă în altă parte, —
Unde frunzele nu pică,
Unde inimă nu se strică;
Unde frunzele 'nverzesc,
Fete pe feciori iubesc.

Frunză verde fragi și mure,
Frumos e vara 'n pădure;
Paserile se frământă,
Fetițele doine cântă,
Și eu vin mereu pitiș,
Le fur gura pe furie.

Frunzele seara-mi șoptesc,
Pe-o fetiță să iubesc.
Eu li-am zis: frunze surate,
Aș iubi-o, da-i departe;
Două dealuri de departe.
Cum să fac să-i scriu o carte,
Carte 'n patru colțurile,
Stropită cu lăcrămele.

De-ai fi, mândro, așa bună
Ai eși noaptea pe lună,
Când te-astept pe la porțiță,
Ca să-mi dai căta guriță.

Bate vântul prin copaci,
Rabdă, bade, și mai tacă,
Când te 'ntălnesc pe uliță,
Nu cere tot la guriță,
Că gurița nu se dă,
Când umbli pe uliță:
Și gură eu n'am de dat
La nebunii toți din sat.

Foaie verde de polin,
Toate trec și eară vin,
Numai dorul ce-am iubit,
S'a dus și n'o mai venit.
La Mehadia la tîrg
Am scos dorul ca să-l vînd;
Cumpărători nu affai
Și cu el napoi plecai.

Dragi-mi sunt fetițele,
Când le răsar țitele;
Și mi-s dragi în seri de vară,
Când le ved' pe prispă-afară,
Și mă duc pe lângă ele,
De cer buze subțirele.

Culese de: Alex. Tepereni,
cojocar.

Pagini din istoria României.

Luptele Românilor

de

G. COȘBUC.

1876—1878.

II.

Smulgerea Griviței.

XVIII.

În redută se îngrămădiseră și Români
și Ruși în amestec. Erau vreo două mii

După-cum se vestește însă din felurile orășe și țeri, nici măcar aceasta nu s'a repetit de astă-dată în așa mare măsură, ca înainte cu 33 de ani.

Din Banat.

Un primariu care se îngrijește de cetățeni.

Lângă Caransebeș, 2 Noem. 1899.

Câte orase din Ungaria au primariu ca orașul Caransebeș? Primariu, a cărui nisură întreagă este îndreptată a promova binele orașului în toate direcțiunile, în care scop, de sine înțeles, este gata a aduce și orice fel de dacă trebuința o cere.

Un exemplu!

Mai mulți locuitori din Soabert (o parte a orașului) au avut amabilitatea a cere ca, prin strada Săbeșului, să se deschidă o legătură directă spre podul de peste Timiș.

Spre a se satisface acestor cereri, a fost de lipsă, ca domnul primar Burdia, să cedeze din locul său de treerat o bucată în extensiune de circa 230 stăngeni cuadrat, lucru la care, natural, dânsul îndată s'a declarat gata.

În cererea sa de despogugubire pentru acest loc cedat este foarte modest: a cerut numai 4 fl. v. a. de stăngeni cuadrat, iar pentru un areal de 30⁰ numai 2 fl. v. a. Prin urmare, socotind după acest preț, jugărul s'ar veni numai cu neînsemnatul preț de 6400 fl. v. a.

Tot aici e locul să amintim și aceea, că acest loc de treerat, este o parte a parcului numit „Sporn“, care pe timpul granițel a fost cu îngrijire plantată cu arbori, spre a scuti orașul contra pustiirilor Timișului, în cas de exundare.

Deoarece orașul are datorii destule, dar banii puțin, așa dl primar Burdia, în locul sumei de 920 fl. are marimozitatea să se mulțumească cu aceea, ca acesta să renunțe în favorul său la bucată de aproape 2,2 zi două jughere de pământ din „Sporn“, care se mărginește cu capătul opus al arii sale de treerat; lucru care s'a și încheiat.

După toate acestea se mai impune întrebarea: cui adică aduce folos deschiderea noului drum? Sigur nimănui în orașul așa mare, ca în orașul dlui primar Burdia. Pentru că la malul stâng al Timișului sunt pământurile sale și prunetul ei!

Prin deschiderea acestui drum el doborâște o intrare comodă și solidă la aria de treerat, pe care până acum n'a avut-o ca cale dreaptă la locuința sa, unde și are vinărsăria.

Oare nu însemnează aceasta a se înlocui de binele orașului?

DL Burdia și alt-cum se pricepe foarte bine la lucru. Așa, de pildă cumpără o parte de moară cu 2500 fl; ear în protocolul de

vânzare introduce numai 5 fl. și pe această cale economisează numai ceva peste 100 fl.

Poate va întreaba cine-va, că cum este cu puțință așa ceva? E foarte ușor cu puțință, numai să aibă cineva prietini cum îi are Burdia, adică prietini, cari li sunt de obligați, apoi la noi se poate duce ori-ce în îndeplinire. C.

PARTEA ECONOMICA

Vremea este încă tot destul de frumoasă, deși peste zi e mult mai înorât ca în septemăna trecută. A plouat apoi și nins prin mai multe părți, așa că grânele nu

mai sufer cum era temere înainte cu o septemăna.

Se așteaptă și în septemăna viitoare vreme umedă.

Ce să lucreze sătenii? Sfrișit fiind lucrul câmpului și al viilor, și vremea fiind încă prielnică, pentru că nu e nici îngheț nici zăpadă mare, sătenii pot săpa gropile în care să așeze la primăvară pomii.

Ear' ca să pună pomii, îndemnăm pe toți sătenii români. Aproape toate locurile pe unde trăiesc Românii pot fi sădite cu pomii, pentru că începând cu pustele mănăse de pe la Cianad, Șeitin, Nădlac, Păcfca și altele, apoi urmând cu podgoriile și străbătând până în fundul văilor din Ardeal, pomii pretutindeni ar crește. Meri, peri, nucii și prunii, ear' ca să pună. Și pildă să dea învățătorii și preoții, că s'ar vor îndemna așa și țăranii, căror li se dă astfel un izvor de venit, care adese e mai bogat de cât tot ce poate da peste an munca lui ca palmile.

Despre cărcimărit.

Fără îndoială mulți dintre cărturarilor nostri de pe la sate vor dori să cunoască mai de aproape și ei legea mai nouă despre dreptul de regalii, adică despre vânzarea feluritelor beuturi spirituoase, cu un cuvânt: despre cărcimărit.

Privitor la legea aceasta, pe când era încă numai plan de lege în casa deputaților, — un domn anume Stefan Moravcsik a scris în limba ungurească o cârtică folositoare și de învățătură pentru toți, căți vor să cunoască bine legea aceasta, fiind că ea au făcut-o și urmările ce ea le va avea pentru vânzătorii de beuturi.

Această lege va intra în viață cu începere de la Anul-Nou, și vedem, că foarte mulți dintre vânzătorii de până acum ai beuturilor, simțindu-se, pe semne, nedreptățiți prin unele măsuri ale ei, au început o strajnică mișcare contra legii și cer modificarea sau schimbarea unor paragrafi dintr'însa.

Incepem cu numărul de azi să spunem lucrurile mai însemnate despre această lege, după studiul făcut asupra ei de numitul autor.

Întreagă legea aceasta este o lucrare măiastră pentru înaintarea în

Țarul și Țarevna Rusiei.

Joiă trecută Impăratul și Impărăteasa Rusiei au fost la Potsdam, lângă Berlin, să vadă pe Impăratul și Impărăteasa Germaniei. Au fost primiți cu o strălucire cum numai împărății se primesc,

După o ședere de două zile în Potsdam, unde Impăratul Germaniei

are un palat d'o frumsețe cum numai în poveste se pomenește, perechea imperială rusă a plecat spre casă, la Petersburg.

Dăm mai sus chipul Țarului și Țarevnei. Amândoi sunt încă tineri și stăpânesc peste una din cele mai mari împărății din lume.

culcat prin gropile de sub crucea redutei.

Sanitarii încercaseră s'adune, la lumina facelilor, pe morții de pe câmpul de prin pregiurul redutei, dar focul Turcilor i-a neliniștit într'una, și n'au putut aduna decât pe morții căzuți mai pe de latură.

Jalnică și plină de amar a fost noaptea aceasta și n'au s'o uite nici în mormânt acei cari au trăit-o.

Răniții de pe câmp, cât a fost noaptea de lungă, au cutremurat cu gemetele lor inima oștenilor din redută. Unii se rugau să nu-l lase singuri ca să moară fără ajutor, moarte de căne, alții strigau numele lui Dumnezeu, mulți blăstătau și pe Turci și soartea lor, ear alții își chemau pe nume mamele ori copiii lor, și vaelele de pretutindeni își sfășiau inima. Și se văitau și Rușii răniți, pe limba lor, și Turcii pe a lor; și bieții flăcăi, cei teferi, se îngroziau și închideau ochii de milă, când se gândiau ce o fi acolo pe deal, ce svircolire de oameni ciunțiți de vii în ploaie și în frig și fără de nici un ajutor!

Când încetau focurile turcești, și din întemplare nu s'auzia nici un gemet, se făcea o liniște ca în mormânt, o liniște mai sfășuitoare de inimă decât sgomotul puștilor și vaetul răniților. Dar asta ținea o clipă, și de-odată vre-un urlet înădușit și lung al vre-unui rănit ce se svircolia mușcând pământul, răsuuna fioros prin adâncul întunec, ear el era ca un îndemna, căci

după el începeau de pretutindeni vaelele și răgnetele. Preste tref miil de oameni acoperiau pământul, și din tref miil de pepturi strivite răsăriau vaelele celor ce se luptau cu moartea.

Aceștia însă, cel puțin erau în mâna lui Dumnezeu; vai însă de cei-ce se sbăteau în mâinile Turcilor! Toată noaptea au auzit ai nostri țipetele desnădăjduite ale răniților de la cealaltă redută, de la Plevnița. Îndată ce au fost împinși îndărăt, Românii, Turcii din Plevnița eșiră din redută și se năpustiră asupra răniților de sub poalele redutei și de prin Valea Sângelui, și și-au bătut joc de trupurile moarte, ear pe răniți i-au trîit de picioare spre redută și i-au batjocorit în chip neomenesc.

I-au desbrăcat până la pele, le-au tăiat rînd pe rînd urechile, nasul, limba, mâinile, întâiu până în închietura palmei, apoi până în cot și până în umăr; li-au scos ochii, li-au spintecat pântecul și apucându-le maețele de un capăt le smulgeau din beții oameni încă vii; i-au asvirlit de vii pe jărtic, i-au tăiat bucăți și i-au împraștiat pe câmpie. Pe maiorul Șonțu și pe căpitanul Mărăci-neanu, pe amândoi numai de la pept în sus i-au infipt în țepe înalte și i-au pus ca trofee pe parapetul redutei, ca să-i vadă ai nostri.

Domnitorul nostru și Marele duce, acolo pe creasta dealului, unde rămaseră au auzit și ei toată noaptea urletele jalnice

ale Românilor căzuți în mâna păgânilor, toată noaptea au văzut reduta turcească luminată de focuri, și-i înflorau hohotele de ris ale Turcilor și sgomotul ce-l făceau în mișleasca lor urgie, batjocurind pe creștinii.

Ast-fel se scurse noaptea aceasta fioroasă și înspăimîntătoare. Vântul bătea dinspre Plevnița și noaptea a fost ca mormântul de întunecată, ear Turcii tot împușcau. Și nimeni n'a putut să închidă ochii cât a fost noaptea.

Dar mai în zorii zilei, Turcii de o parte încetând și cu sgomotul și cu împușcăturile, ear de alta stingînd focurile și făcînd întunec în reduta lor, ai nostri avură puțin răgaz și să văzură ispițiți să se lase beției somnului. În hainele ude ca scoase din apă, ei așipiră, frânți de oboseala luptelor și sfrișiți de foame și de umezeală.

XIX.

Dar de-odată străjerii începură să dea semne desnădăjduite din trimbiță și întreagă reduta noastră se umplu de vuet.

Turcii pândind vremea, eșiră din Plevnița și furișându-se prin întunec, se asvirliră asupra Griviței ca s'o ia îndărăt. O nespuse învălmășeală se făcu între ai nostri. Beți de somn, într'o redută străină

imbogățire a Jidovilor și a celor ce și de almintrelea nu caută decât stoarcerea și sărăcirea poporului, și te face să crezi, că ea este plămădită de un cap jidovesc, fără luminile vre-unii legiuitor creștin. Ear' ținta ei nu e alta, decât să alunge pe toți creștinii din locurile de vânzare a beuturilor și pretutindena să fie puși numai Jidanii.

Așa e întocmită și alcătuită legea aceasta, că cetățeanul creștin numai cu foarte mare greutate va pute să capete îngăduință pentru vânzarea beuturilor; pe când, de altă parte, pentru Jidan ea este atât de liberală, atât de îngăduitoare, că va fi cea mai însemnată lege pentru el în Țeara Ungurească după legea talmudului său.

O singură parte „bună“ poate să aibă și pentru creștinii; anume aceea, că ei de aci încolo, vor fi „scăpați“ de chieltueli zadarnice. Și eată de co: Până acum cetățeanul creștin, dacă a voit să capete și el îngăduință pentru vânzarea de beuturi, a trebuit să se plece, să ingenuncheze și să umble cu pălăria în mână pe la comisariul de finanțe, pe la direcția financiară, pe la solgăbirul, pe la fi-și vicșpanul, pe la vr'un deputat din Dietă, a trebuit să-și calce convingerile sale politice și cetățenești; pretutindena i-s'au spus vorbe frumoase și făgădueli, în tot locul a cheltuit câte 50—100 fl., dar' îngăduința pentru dreptul de vânzare — nici odată și de nicăiri! De aci încolo, cetățeanul creștin nu se va mai încurea în asemenea cheltueli: el va pute s'o știe înainte, că creștin fiind, după această lege nouă astfel de îngăduință nu poate să capete.

Dar' s'o vedem acum mai de aproape legea însași.

I. Dreptul e numai al statului.

Pentru vinderea în măsură mică a beuturilor de vin, bere și rachiuuri, dreptul îl dă singur numai statul.

Aceasta atăta însemnează, că dreptul de a vinde beuturi spirituoase în țeara noastră nu se mai leagă de legea industrială, ci singur numai de la stat, de la stăpânire atîrnă: cui are să i-se dea acest drept. Va să zică, cel-ce capătă in-

găduința de a vinde astfel de beuturi, acela trebuie oare-cum să fi ajuns la gradul cel dintăiu al privilegiilor nemesești.

Până acum drepturi de regaliu au căpătat astfel de oameni, cari pe câmpul de războiu, prin fapte vitejești și-au dovedit credința și lăpădarea de sine față de țeară. Pentru dobândirea acestui drept de aci încolo, nu se cere altceva, decât pocioane și credința oarbă față de stăpânire, spriginirea domniei liberale-jidovești și grația alianței israelite universale.

Când vorba s'a făcut de reforma regaliilor, — câte și ce frumoase făgădueli i-s'au făcut poporațiunii din țeară! Fiecare cetățean al statului va pute liber să-și deschidă cărciumă, că aceasta nu va avea să atîrne de la grația nimărui, — și eată că acest ram de industrie e lăsat acum cu totul în voia și la bunul plac al stăpânirii!

În toată motivarea sa nici un fel de argument ministrul unguresc de finanțe n'a putut aduce pentru susținerea acestui drept numai pe seama stăpânirii. El poate să ceară de la om dări de tot felul după feluritele beuturi și poate prin lege să stăturească numărul cărciumelor, să le controleze acestea din punctul de vedere sanitar și al ordinii publice; dar' ca îngăduiala pentru vânzarea feluritelor beuturi spirituoase să atîrne numai de la grația stăpânirii, — aceasta este nu numai absolutism, nu numai tiranie, ci chiar răpirea drepturilor firești ale cetățenilor. Această rânduială merge până acolo că, bunăoară, mai mulți locuitori împreună nu vor pute să-și aducă nici măcar un vas de vin, care împărțindu-l între oaltă, să-l folosească împreună, în locul lăturilor din cărciuma jidovească!

N'are acest drept, singur numai al ministrului, altă țintă, decât: a asigura la alegeri pe seama stăpânirii voturile celor peste 60,000 de cărciumari ai țării, a imboacă și a înainta tot mai mult daraverile Jidanilor și a da poporațiunea sărăcită pradă jidovimeii, ca s'o strpească din țeară prin vinarsurile și prin cămătăriile sale.

Vom continua în numărul dublu viitor.

neștiind cum s'o apere, obosiți așa de tare, încât mulți nu se puteau ține de durerile mijlocului, zăpăciți de fără de-vestea atacului și strimțorați cu totul de iuțimea năvălitorilor, Românii își perdură cumpătul. Turcii cunoscând împregiurimile redutei, cunoscând reduta însăși și știind de unde s'o isbească mai cu folos, asviră îndărăt pe Românii din sanțurile înaintate, săriră apoi pe parapet și răbăriră în redută.

Rușii, scoși din minte de acest lucru, o rupseră la fugă. Câte-va companii de Români, din regimentul de linie, făcură ca Rușii.

Turcii erau mulți și pătruseră cu multă virtute, și noi am fi pierdut reduta. Dar pe când eram mai strimțorați, s'auziră pe deal trîmbiți și ca din pământ răsăriră dorobanții Băcșoanii, cu leșenii și cu Văsluieii cei ce bătuseră Redanul alaltăieri.

Era căpitanul Grozea; și scoboria pe deal ca un virtegiu de vânt.

El îndată după cucerirea Griviței, aseară a fost trimis în tabără, ca să aducă oștire proaspătă și să înlocuească în Grivița pe flacăii care intraseră în redută, căci aceștia erau obosiți de luptele de peste zi. Dar la întoarcere, perzând drumul prin întunecate, căpitanul se temă să se apropie prea tare, de teamă să nu dea din greșea peste Plevnița, și astfel poposi cu dorobanții pe un deal aproape de Grivița, cu toate că el nu știa unde se află.

Ear' acum, în zorii zilei, el auzi sgomotul și văzând ce e, asviră pe Văsluieii într'ajutor, apoi se repezi și el cu leșenii și cu Băcșoanii din deal, căzând ca un trăsnet dintr'amendouă laturile oștirii turcești, ocolind o și închizându-i calea de retragere spre Plevnița. Turcii se întoarseră spre el.

Era pe vremea când în diminețile senine e ziua cum se cade, dar astăzi, cum era înourat de tot, abia se zăria de ziua. Turcii din reduta lor, din Plevnița nu puteau trage nici cu tunul, nici cu pușca de teamă să nu tragă într'al lor, și tot așa nu puteau trage nici Românii din reduta noastră. Lupta Turcilor cu dorobanții aduși de Grozea s'a petrecut în tăcere. Se încinse o luptă desnădăjduită și sângeroasă cu baioneta și încăerarea era par'că a strigoiilor care se svrcolesc prin întunec.

Popa cel turcesc din Plevnița, cu turbanul pe cap, era între Turci; el se svrcoala mai tare și era tot unde se vedea încăerarea mai turbată.

Dar în curând se desmeticiră ai noștri din redută și de prin sanțuri.

Se întoarseră în curând și Rușii și Românii, cari apucaseră să fugă, și copleșiră pe Turci de toate părțile împingându-i cu mare chiot pe câmpia dintre redute. Turcii părăsiră lupta și se retraseră repede rupând-o la fugă, cu popa lor cu tot.

Rămăseră pe lângă redută vre-o două

Imprumuturile pe vii și comitatele.

II.

În numărul trecut am vorbit despre imprumuturile ipotecare sau pe *intabulare*, prin care s'ar face înlesnire de tot mare proprietarilor de vii într'u a și aduce viile earăși în stare înfloritoare.

Că aceasta bancă nu caută câștigul, se poate vedea și din faptul că după Imprumuturile sale de vii banca agrară ia abia 5 $\frac{1}{4}$ procente camătă, pe când dânsa plătește 4 la sută interes cumpărătorilor de scrisuri fonciare (noi le-am fost numit legate sau contracte), pe cari le scoate și ea.

Dar' și acei 1 $\frac{1}{4}$ cât e deosebirea, abia se ajunge într'u a repara în decursul anilor pierderile avute încă de la începutul scoaterii astorfel de scrisuri fonciare, cari se vindeau cu câte 95—96 fl. înloc de 100 fl., cât costau pe bancă.

Starea aceasta nu tocmai încântătoare de mai înainte cu vre-o 2—3 ani, încă se schimbă.

Soartea institutelor de bani atîrnă de-adreptul de la trecerea, ce o au hârțile sale de valoare, scrisurile sale, pe piața (financiară) de bani.

Scrisurile fonciare ale băncii agrare ungare, de la a căror vânzare atîrnă anume afacerea imprumutării asupra viilor, nu ajunseră a fi cumpărate pe piața financiară europeană, nu doar' pentru că n'ar fi în-sufiat acolo încredere, căci prescise fiind anume prin lege, aveau și garanție de stat, ci mai mult din cauza marilor întreprinderi industriale, financiare ale statelor europene, atât acasă, cât și în coloniile lor, în urma cărora cu întrebuințarea capitalelor crescî dobândă pretutindena, așa că chiar în Germania pretindea creditul de stat emiterii de scrisuri cu 4 $\frac{1}{2}$ interese.

În astfel de împregiurări scrisurile băncii agrare ungare cu interese tot de 4 $\frac{1}{2}$, nu puteau fi alese în străinătate în locul hârțurilor de valoare ale altor țări.

Nebăgată în seamă pe piața financiară europeană, se înapoiară scrisurile și astfel rămase bancă agrară cu nu mai puțin ca 6 milioane de scrisuri fonciare nevândute.

Așa fiind, imprumuturile pe vii, astăzi primăvară a trebuit să înceteze pentru un răstimp oare care.

Pedeca, de care dădu Imprumutarea de pâu la 25 milioane a băncii agrare, trebuia delăturată, dacă se mai ținea la interesele economice de prima ordine ale

țării, între cari la acel fapt, că în urma Imprumutării pe vii a băncii agrare, se ivi drept crescământ până la 100 procente în prețul viilor necultivate.

Insuși guvernul se află îndemnat a da ajutor băncii agrare cumpărându-i o mulțime de scrisuri, banca făcând și ea noue jertfe, se adună și se puseră de nou 3 $\frac{1}{2}$ milioane fl. pentru a fi imprumutați.

De atunci se înăspriră de tot Imprumuturile financiare.

Dobânda se urcă repede, nu odată de tot sus la toate băncile europene, începând cu banca engleză până la cea austro-ungară. Băncile capitalei dau banii cu dobândă de 8 $\frac{1}{2}$, eară cea din provinci cu 8—10 procente.

În starea financiară de astăzi e deci cel mai rentabil imprumut, cel pe intabulare pe vii, din care 10 milioane s'au împărțit deja.

Căutarea lui e într'adevăr așa de mare, că din cele 3 $\frac{1}{2}$ milioane, ce avea de-ocamdată abia mai este 1 $\frac{1}{2}$ care sumă după toate semnele are să treacă până la primăvară.

Art. V. de lege din 1896 dă voie ca banii din fondurile comitatense, pe cum și banii de ori ce soiui administrații la comitat, precum și banii orfanilor, să fie așezați la banca agrară; nu mai puțin li se dă voie comitatelor, a cumpăra și scrisuri de ale băncii pe bani sei, ori chiar și a pretinde scrisurile drept asigurare a banilor de puși acolo.

Așezându-se banii publici, fondurile comitatense în banca agrară, pe lângă ce se ajută afacerea Imprumutării pe vii în deobște, se ajută în deosebi interesele comitatului respectiv, existând dreptul, că banii oficiali ai sei depuși acolo să fie împărțiți numai Imprumutătorilor din comitat.

Atrăgându-se deci atenția membrilor congregaționali asupra acestei chestii importante, e drept a presupune, că li va zace la inimă și vor griji, că banii publici dela comitat, fondurile de acolo să fie folosiți nu spre ajutorarea unor anume bănci ori oameni de pela bănci ci să fie puși înspre folosirea obștească.

E doar recunoscut faptul, că astăzi cultura de vii este a se privi la noi aproape singurul ram și chip de a putea repede ajunge bunăstarea poporațiunii.

sute de Turci, morți și răniți.

Când s'a luminat de ziuă, era liniște pretutindeni. Numai de-arte, spre Vid, se auziau încă necontentite trosniri de puști și urlete de tun: acolo era Scobelev, generalul cel neastempărat al Rușilor, care se bătuse ieri toată ziua, astăzi-noapte toată noaptea și n'a încetat focul nici astăzi până de seară. Se luptase omul 30 de ceasuri, când intrând el într'o redută de acolo, când alungându-l Turcii din ea, ear' în urmă alungându-l Turcii cu totul.

Abia acum, la lumina zilei, se văzu întreg adevărul nefericitei lupte de ieri. Pe de-asupra văilor se mai vedeau norii de fum, cari atăta au fost de puternici, încât nu se risipiră nici acum. Mirosul de sânge pătrundea din văi până pe coamele dealurilor, și tot lungul văilor era numai noroiu amestecat cu sânge.

Dacă erai în valea Bucovei, vedeai dealul din față negru de trupuri moarte și te întorceai cu spaimă și fior, și eată celalalt deal, și mai plin de cadavre. Și fugiai la stânga în valea Griviței, ca să scapi de priveliștea morților, și gâsiai într'această vale întreit mai mare numărul morților, și alergai în văile Tuceniței, dar aici abia puteai să pătrunzi de cadavre. Alergai într'altă parte spre văile Radișelului, spre Krișin, și ori încotro ai fi mers, dealurile erau numai cadavre și văile numai sânge. Pe o întindere de 40 de kilometri

erau numai morți întinși unul lângă altul. Drum de o zi pe jos!

Periseră peste 20,000 de oameni. Era urgia lui Dumnezeu. Și după atăta svrcoale și atăta moarte de om creștinii nu s'aleseră decât cu o singură redută cucerită — și și aceea de Români — și li-se tăiasse ori-ce nădejde de a se mai prinde de piept cu Osman.

Creștinii asviriseră grozăvenie de batalioane asupra capului lui Osman; asviriseră cinci zile de a rîndul ploaie de ghiulele și de obuzuri din cinci sute de tunuri asupra redutelor lui, și eată la urmă nu numai că n'au putut să-l intre în casă, dar nici în curte nu i-au intrat, ba nici pe aproape macar n'au putut să ajungă. Ear' Osman era tot în Plevna, mai îndărănic și mai sumet decât mai înainte.

Și Rușii și Românii se luptară cu multă vitejie și au dovedit că știu să moară, dar și Osman s'a apărat cu atăta bărbăție, încât îngrozise pe ai noștri și puse în uimire lumea. Cu toată ura noastră împotriva lui, generalii creștinii, ai Rușilor și ai noștri, se uitau la Osman ca la o icoană și nu știau cum să-l mai laude purtarea și mintea. Dușman ne era, dar om care își apără și el țara lui; și păgân era, dar soldat care își face datoria pentru care a jurat.

NOUȚĂȚI

Arad, 17 Noembrie 1899.

Alegere. Deputat preotesc pentru congresul național bisericesc în cercul electoral al Jebelului s'a ales dl. Traian Bădescu, secretar consistorial în Caransebeș.

Nou dirigent de bancă. Postul de dirigent al filialei „Albina” din Brașov, devenit vacant prin trecerea la cele eterne a regretatului Valeriu Bologa s'a îndeplinit. Noul dirigent e vechiul funcționar al „Albinei”, de toți stimulat domn Petru Petreșcu. Felicităm pe noul ales pentru binemeritata promovare, ear' institutul pentru bine îndeplinitul post.

Supărări patriotice. De ce? Fiindcă harnicii Români din Năsăud au înființat și ei o bancă. „Este al șaptelea așezământ de bancă în comitat”, — oftează cu multă durere Ungurii. Ei și? Nu cumva ar voi să se imprumute Românii dela bănci ungurești?

Intimpinare. Cerindu-ni-se, am publicat în numărul de Mercuri al foii noastre o parte dintr-o scrisoare ce ni-a trimis un fruntaș dela sat. Sa pomenea într'una despre o bătaie, la care fiind că nu era destul de lămurit că cine dintre profesorii seminarului din Arad este amestecat în acest scandal, corpul profesoral printr'un profesor anume, și a exprimat părerea de rău că s'a scris în foaia și când s'ar fi bătut cel puțin doi profesori. Așa că publicul este ispitit a crede pe mai mulți profesori în stare a se bate în birt, la cărți. Ni-s'a cerut deci să lămurim lucrurile, ca să nu suferă toți pentru faptă ce unul singur a săvârșit. Ne putând refusa această dreaptă cerere, trebuie să spunem, că faptul s'a întâmplat între dl profesor T. Ceontea și dl Dr. advocat Teodor Popescu, cari deși în trecut erau cei mai buni prieteni, au ajuns, la jocul de cărți, să se certe și din ceartă lu crurile au ajuns ca dl Ceontea să asviră în o „halbă” în dl Popescu. Nicăceasta nu l'a cruțat apoi, ci l'a lovit cu chibritelața, așa că dl Ceontea a trebuit să stea în urmăre o săptămână în casă. Ear' dacă nu scriem mai pe larg asupra acestui întâmplat, este pentru că așteptăm să vedem afacerea tratată de forul competent. Credem anume, că dl Aug. Hamsa, directorul Seminarului va fi raportat venerabilului Consistor despre întreaga afacere.

Apostolii maghiarizării mor de foame, așa spun zările maghiare locale. Cel puțin învățătorul de stat din St. Ana, mare comuna șvabească, de trei luni de zile nu și-a primit lea și acum s'a adresat vicișpanului Dálnoky, căci altfel va fi silit poate să fugă în America și atunci cine-i va maghiariza pe Șvabii din Sântana?

„Calendarul nostru” serie „Folia Pedagogică” e o aparițiune nouă în literatura noastră a calendarelor. Pe lângă partea calendaristică aduce în resumat datele mai de competență despre toate băncile noastre românești, ear' în partea literară lucrări de G. Coșbuc, I. Slavici, Uncheașul, S. Albini, Enea Hodoș, I. Russu-Șirianu, I. L. Caragiale, V. Goldis, apoi șematismul metropoliei gr. or. rom. consemnarea târgurilor, poșta, anecdote și glume. Dintre lucrările literare relevăm în special „Veacul Nostru” cu apreițări filosofice la întelelesul tuturor, de I. Slavici; Ioan C. Brătianu, icoana activității lui de S. Albini și „Duchul Adevărului” de V. Goldis, prin cari acest calendar se pune la loc de frunte între celelalte calendare ale noastre. Formatul 8° mare cu 117 pag, prețul moderat.

Notari noi. Joi (16 l. c. n.) la ameză au încheiat examenele de notari, ținute

două zile la casa comitatului cu candidații notariali din comitatul Arad. Din cei cincisprezece candidați cari s'au prezentat au făcut examenul cu succes următorii patru tineri: Valeriu Milovan, fiul notarului din Mândruloc, I. Angelina din cercul Boros-Sebiș, Rusz Béla și Steiner Iózsef.

Antichități. Cu prilegiul aratului zilele trecute în comuna Nemesládony (comitatul Șopron) s'a scos din pământ un vas de lut ars, bine conservat, în care s'au găsit 700 piese de bani vechi de argint. Cea mai mare parte din aceste monede sunt din veacul XV. — Tot asemenea și'n apropiere Nyiregyháza s'a găsit o unealtă economică în forma secerii, de prin secolul III. Impreună cu monede din timpul lui Alexandru-cel-Mare.

Cine e la spate? În Neul de la 14 c. am publicat știrea despre descoperirea, în Budapesta, a bandei care se ocupa cu înșelarea fetelor tinere și cu vânzarea lor în Turcia. Afară de două preocupări (pilărite), toate celelalte persoane ale bandei, vr'o 20 la număr, erau Ovrei și Ovreice, ear' șeful ei jidanzul galțian Salomon Bahr, care el însuși vânduse „nevasta” sa — cum spunea informația; pe semne nu cea dintâi, nici cea de pe urmă. Se știe, că banda a fost descoperită poliției de către „agenta principală” al lui Bahr, Ovrica Apfel Irma, care locuia în aceeași casă cu capul bandei. Certându-se Vinerea trecută, 11 c. ea „a descoperit toate metehnele bandei — ziceau foile din Budapesta, — Bahr a fost prins Sâmbătă dimineața”; și „poliția caută să dea de urma altor soți și agenți ai lui Bahr, care însuși a declarat, că are el mai mulți tovarăși”. Cu câtă grijă și conștiințitate a procedat poliția în prinderea tovarășilor și peste tot într'u pedepsirea celei mai scârboase crime, dovedește împrejurarea, că deja zărele ce au apărut Luni, 6 c., pe la 10 oare înainte de ameză, vesteau isprava poliției. Eacă cu ce pedepse de răs s'a grăbit poliția a strâni cea mai grozavă pată a omenirii: *Natan Messinger* a fost osândit la o lună închisoare și 100 fl. amendă; *Regina Packer*, la o lună și 100 fl. amendă; *Mitzi Millich*, la 15 zile închisoare și 50 fl.; *Netli Lövi*, la 15 zile și 50 fl.; *Rüsse Roth*, la 20 zile și 100 fl. Vinovăția celorlalți nu s'a putut dovedi în destul; ear' capul bandei criminale Bahr, a fost pus pe picior liber, pentru a putea conduce comerțul mai departe. Cine e la spatele acestor fel de „negustori ticăloși”? Pot fi numai persoane sus puse, căror se vede că Ovreii făcut scâpat, le-a „furnisat”, poate mai de multe ori — marfă bună!

Ce rușine!

Inginer păcătos Reprezentanța comunală a orașului *Vérșet*, în ședința sa din urmă, cu 28 contra 7 voturi a sus-pendat din oficiu pe prim-inginerul orașenesc *Szalay Lajos* pentru abuzuri săvârșite la clădirea instalațiunii electrice a orașului. S'a pornit împotriva lui și cercetare disciplinară.

Zăpadă întâia oară pe teritoriul comitatului nostru a căzut Mercuri noaptea, și anume la Hălmagi, Șiria și Pectea.

Din diecesa Caransebeșului. Prea Sântia Sa Dl Episcop al diecesei Caransebeșului *Nicolae Popea* a hirotonit de curând ca preoți pe domni: *Timoteiu Borchescu* pentru postul de administrator parohial în comuna Dezști; *Nichifor Lazar* pentru postul de administrator parohial în Slagna și ca diacon pe dl Drd *Constantin Dure* pentru postul de diacon la biserica din *Lugoj*. Instalarea acestui din urmă s'a făcut în 29 Oct. în chip sărbătoreț prin părintele protopop al Lugojului, Dr. G. Popovici.

Un popor recunoșcător. Duminecă în 24 Oct (5 Noembrie) a. c. a serbat poporul credincios din Jzvin (cottonul Timiș) iubilul de 25 ani al vrednicului său învățător, domnul Ioan Mateica.

Din acest incident poporațiunea și corol plugarilor români au arangiat o serie de vorbiri ocazionale și cântări, ca astfel să felicite în mod cât mai demn pe acela, care

a muncit un pătrar de voac pentru creșterea și cultivarea odraslelor tinere, și s'a luptat totdeauna pentru binele și interesul poporului contra momeliilor administrative.

Mulți ani de muncă și luptă bravului învățător, ear poporul recunoșcător laudă! *Izvinențul.*

Cununie. Ni-se scrie: În 31 Oct. *George Seracin* învățător, a luat de soție pe fca vrednicului nostru econom *Nicolae Martinovicu*, cu numele *Ana*, cel mai avut om în comuna noastră. Ca naș a fost prea iubitul nostru preot disponibil, *Constantin Rosa*; la lumini au fost pantieci în tri-colorul reșu, galben, vinăt Când au dus pe nașul, lăutarul au cântat „Doina lui Lucaciu”. Trăiască mirii, nuntașii și nașul la mulți ani! *Leucusești*, 2/14 Noembrie 1899. Cu stimă *Martincici Vasile*.

Tinerimea română universitară din Cluj invită la *Serata literară împreună cu dans* ce o va arangea Joi, în 23 Noembrie st. n. a. c. în sala hotelului Central din Cluj. Inceputul la 7 1/2 ore seara. Cluj, la 14 Noembrie st. n. 1899 Comitetul arangiator.

Invitare. Corul vocal din Comlăuș (O Szt. Anna) cu ocaziunea sfințirii școlii a III-a sub conducerea învățătorului *Ioan Roșu* va arangea un concert împreună cu dans, Sâmbătă, în 13/25 Noembrie 1899 în sala școlii a III-a. La care are onoare a vă invita. Comitetul arangiator. Inceputul la 7 ore seara, prețul de intrare: de familie: 1 fl. 20 cr. de persoană: 50 cr., venitul este destinat pentru înființarea unui „Fond al corului vocal din Comlăuș”, eventual a unei „Biblioteci școlare”. Suprasolvirile și ofertele marimonioase se primesc la adresa învățătorului I. Roșu cu mulțămii și se vor cuita pe cale ziaristică. NB. S'a făcut dispoziție de a se pute căpeta și cină.

— **Programa:** Motto: Cântă Române. 1. „Vânătorul” cor bărbătesc de 2. „Foae verde tiriplic” cor mixt de V. Magdu. 3. „Limba mea” poezie de *Nicolae Stefu*, decl. de S. Boțoc. 4. „Lelea vitează” cor mixt de *Musicescu*. 5. „Rugămintea din urmă”, poezie de G. Coșbuc, decl. de I. Musca. 6. „Nușca”, cor mixt de V. Magdu. 7. „N'ai mânca ceva”, de Th. Speranță, decl. de P. Budeanu. 8. „Briul popilor”, cor mixt de *Musicescu*. 9. „Dorule, o dorule”, cor mixt de V. Magdu. În pauză se vor juca: „Bătuta”, „Calușerul” și „Hora de la Plevna”, — ear' după aceea va urma dansul: pentru tinerimea inteligentă în școala nouă, pentru tinerimea economică în școala veche.

— **Teatru în Fănciova.** Tinerimea română din Fănciova arangează la 4/28 Noiembrie a. c. în sala hotelului „Trompeter” de acolo o *representațiune teatrală*, împreună cu declamațiuni și cu joc, începutul la 7 1/2 ore seara. Prețul de intrare de persoană 80 cr. venitul curat este destinat fondului înființării parohiei române din Fănciova. Oferte marimonioase se primesc cu mulțămii și se vor cuita în public. Ofertele sunt a se trimite la adresa D-lui N. Țintariu, Fănciova (Petofi-utza).

Nenorocire pe calea ferată. Intre stațiunile Gouda și Rotterdam (n. Holanda) o mare nenorocire s'a întâmplat Mercuri (15 l. c.) pe calea ferată. Din pricina timpului neguros s'au ciocnit groznic două trenuri de persoane, în urma căreia au fost total zdrobite mai multe vagoane, îngropând sub ruinele lor 36 de oameni. Dintre aceștia 5 au fost scoși morți, 29 foarte greu răniți, din cari încă a murit unul.

Necrolog Inregistrăm cu deosebită jale următorul anunț funebrel ce primim din Reșinar: *Constantin I. Triandafil* și-a dat astăzi la 5 oare dimineața nobilul său suflet în mâinile Creatorului în etate de 73 ani. Rămășițele pământești ale neuitatului defunct se vor depune spre vecnică odihnă Marți, în 2/14 Noembrie la 10 oare a. m. în cimiteriul din Reșinari. Reșinari, în 30 Octomvrie (11 Noembrie) 1899. *Victoria Verra, Ecaterina Alexandrescu*, fiice.

Cas de moarte. Mercuri, 15 l. c. n., după-cum ni-se vestește, a reposat la Lucareț (în Banat) soția dlui magnat Dr. *Ioșif Gal*. — Fie-ți țărina ușoară!

Părinți fără suflet — osândiți la moarte. Marți, în 14 l. c. n., curtea cu

jurați și tribunalul din Viena au ținut judecată asupra unui anume *Hummel*, servitor de casă și a soției lui *Iulia* spălătorésă, cari au chinuit de moarte pe o fetiță al lor de 5 ani, anume *Anna*. Vreme îndelungată părinții fără suflet au torturat copila cu foame, au bătut-o într'una până la amețeli și până la sânge, au opărit-o cu apă farbinte, au culeat-o pe pământul gol, au închis o singură și peste noapte în cameră întunecoasă și desbrăcată de haine; mistuită de foame o legau de piciorul patului și-i puneau înainte mâncare așa, ca nenorocita copilă să n'o poată ajunge. Într'un rând a fost bătută și chinată de tatăl seu astfel, că cu o singură lovitură a rupt fetiței din gură trei dinți, i-a strivit buzele și fălcile și alte multe grozăvenii abia închipuite, până în cele din urmă, au omorât-o. Asupra acestei barbarități mai pomenite și în urma verdictului juraților, tribunalul vienez în aceeași zi seara a adus sentință, prin care amândoi părinții bestii au fost osândiți la moarte prin ștreang. Anume astfel, ca întăiu să fie spânzurat bărbatul, ear' la urmă nevasta, ca cea mai păcătoasă.

Poșta redacției.

Abon. *Ioan Faur* Nr. 14: Da, trebuie să plătești, socotind din ziua, în care te-au declarat: „untauglich”.

Ion Jivan, Grebenzi. Du-te la un doctor bun român, că noi din depărtare nu putem ști ce ai.

Di Isverniceanu, student, *Ciclova*. Trimite-le întâiu, să le citim.

Poșta administrației.

D-lui Teodor Papp în Barakomj: Abonamentul se solvește totdeauna înainte la 1-a Ianuarie și 1 Iulie.

D-lui Ioan Gaiță în Moșnița: am primit. Vă mulțumim.

D-lui Atanasie Mioc, Ciclova-Montană și *D-lui Pera Mollovan, Biserica-Altă*: Am primit spre achitare și mulțumim.

Ultim cuvânt.

Un chirurg face operație la ochiul unui nenorocit june.

— Am perdut ochiul? — îl întrebă în durerea grozavă bolnavul pe doctor.

— Nu, uite-l în mâna mea!

ECONOMIE.

Grâne.

Prețurile de la 16 Noembrie.

	Arad:	B. Pesta
Grâu Aprilie fl.	7.—7.40 fl.	8.09—8.08
Octomvrie	„	8.08—8.18
Cucuruz Maiu	5.—5.20	4.90—4.96
nou	„	5.14—5.15
Orz vechiu	„	5.65—6.60
nou	5.60—5.70	6.—6.10
Secară Apr.	5.60—5.80	6.50—6.57
vechiu	„	6.20—6.45
Ovăș Apr.	4.40—4.50	5.10—5.16
Oct.	—	4.90—5.28

Cursul pieții din Arad.

Hârtie-monetă română	Camp. n. 9-48	vând	—
Lire turcești	—	—	—
Imperial (15 R. aur)	18.90	19.—	—
Ruble rusești 100 a	126.—	127.—	—
Galbeni	5.58	5.63	—
Napoleon-d'or	9.48	9.55	—
100 Marco germane	58.50	58.95	—
Livre sterling	11.90	12.50	—

Spirit:

	19 Oct.
Spirit rafinat; cu toptanu	55.50
„ cu micu	56.50
„ brut cu toptanu	54.50
„ cu mic	55.50

Editor: **Aurel Popovici-Barcianu**.
Red. respons.: **Ioan Russu Șirianu**.

Nr. 130
1899

390 1-2

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu la școala elementară gr. or. inferioară de lângă biserică, în comuna Șiria (Világos), devenit vacant prin abdicarea și îndepărtarea fostului învățător, pe baza ordinațiunii protopresbiterale dno 23 Octomvrie (1 Noemvrie) Nr. 688/899 și a §-lui 58 puncte 4 din Regulament, se scrie concurs cu termen de alegere pe ziua de 12/24 Decemvrie 1899.

Emolumentele legate cu postul acesta sunt:

- Salariu anual în bani 300 fl. v. a.
- Cortel liber, cu grădină intravilană, și cănepiște.
- Opt orgii lemne, din care șease încălzesc și sala de învățământ.
- Pentru curățitul școlii, când va primi asupra sa această sarcină alesul învățător: 35 fl.
- pentru paușal de scripturistica personală: 3 fl.
- Pentru conferințe învățătoresți preste tot anu. 12 fl.

Se observă, cumcă dacă învățătorul ales va ști instrui și conduce corul vocal din loc pe note, până când va instrui și conduce corul vocal, — va primi o remunerațiune anuală de 100 fl.

Recurenții sunt îndatorați a-și documenta cualificațiunea lor amăsurat §-lui 60 din Regulament.

Recurenții sunt invitați, ca recursele lor bine instruite, să le subștearnă Dnui protopresbiter tractual, ca inspector școlar Georgiu Popovici în Șiria (Világos) până la ziua de 8/20 Decemvrie 1899.

Alesul învățător este îndatorat, când este săptămănal, și în cas necesar să împlinească cântările bisericesti în strană.

Mai departe recurenții sunt poștiți a se înfașoa în comună la sf. biserică în vre-o Duminecă, ori sərbătoare, până la ziua alegerii, spre a-și dovedi dexteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parochial, ținuta în 31 Octomvrie (12 Noemvrie) 1899 în Șiria (Világos).

Savu Crișan,
notarul comit.

Stefan Antonescu,
presidele comit.

In conșelegere cu: **G. Popovici**,
protopop-inspector.

ANUNȚ.

Subscrisa îmi iau voia a anunța On. public, că tocmai acum mi-am deschis

atelierul meu de modă: de croitorie și de cusut
a tot felul de haine pentru dame

în piața Tököly, Nr. 7 ușa 14 în etagiul I.

Atelierul meu este arangiat în chipul cel mai modern, și primesc comande și din provincie prin postă, pe cari le execut cu eleganță și pe lângă prețuri moderate.

Rugându-mă de spriginul și de încrederea On. public, sunt
Arad, Iulie 1899
358 8-12

Cu deosebită stimă:
Lucreția Vuciu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

(33) 99—

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

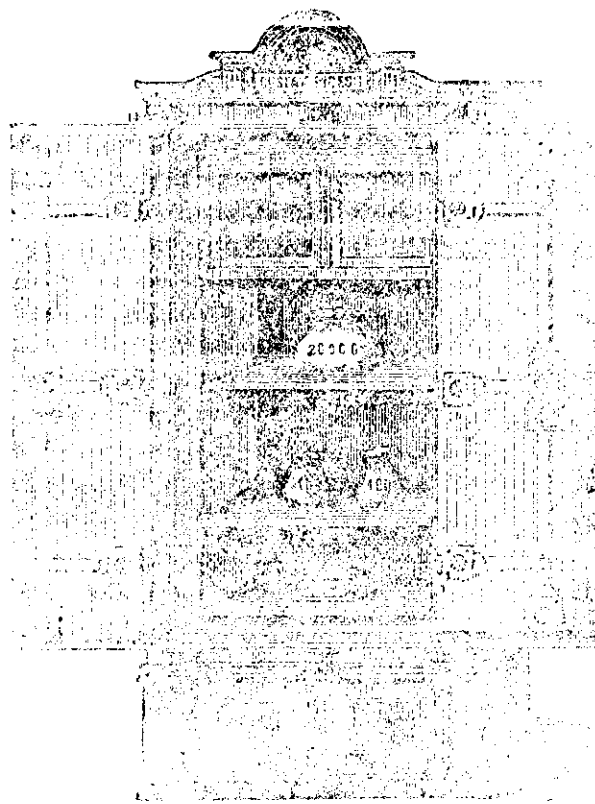
1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dnui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.)
precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Fabrică de Casse.

În atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obiceinute, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargerei.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Ori-ce spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 oare aceste casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-l că va fi pe deplin satisfăcut.

Pentru biserici și comune liferez casse pe lângă solviro în rate după învoială.

Lista prețurilor gratuit și franco.

Cu distincă stimă:

GUSTAW MOESS

fabrică de casse

SIBIU Strada Poplăcei-mari Nr 8.

366 10—

A apărut în tipografia
noastră și se află de vânzare

la

Administrația „Tribunei Poporului“

sub numirea

„AMICUL POPORULUI“

„îndreptător în cause administrative și judecătorești pentru poporul român“

de TITU VUCULESCU pretor,

cu prețul de 50 cr. plus 5 cr. porto postal.

O carte în adevăr folositoare pentru popor, care cuprinde sfaturi și învățături de foarte mare folos pentru toate trebile și trebuințele poporului.

Administrația

„Tribunei Poporului“